

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno DLIII. ad annum DLXXVII.

Parisiis, 1644

Concilivm Parisiense III. Pro Variis Diversarvm Ecclesiarvm Vtilitatibvs
Celebratvm, Circa annum Christi DLVII. Ioa[n]nis papae III. tempore, vt
notas Binius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15324

tempora Pelagii primi referendam esse. Quoto anno Pelagii prae-
cise habita fuerit, nullo certo indicio constare potest. Vide Baron.
anno 559. num. 16.

ANNO
CHRISTI
559.

^f Sabaudus.] Plures epistolas Pelagii ad hunc scriptas supra in-
feruimus ex codice Arelatenfi. In Concilio Matisconensi secundo, cui
subscripsisse legitur, nominatur Sabaudius, qui hic Sabaudus, ali-
bi Sapaudus appellatur. De aliorum subscriptorum plurium nomi-
bus supra dixi plura in notis Conciliorum Aurelianensium & Aruer-
nensis. Et quod ibi de ordine subscribentium dictum est, idem hic
fentiendum esse scias.

CONCILIVM PARISIENSE^b III.

ANNO
CHRISTI
557.

PRO VARIIS DIVERSARVM ECCLESIA RV M
VTILITATIBVS CELEBRATVM, CIRCA
annum Christi DLVII. * Pelagii papæ III. Childeberti
regis XLVI.

* Idem
papa III.
tempore,
et ante
Zeno.

TITVLI CANONVM.

I. Nemo res ecclesiarum peruadat, aut competat, aut retineat.	VI. Nullus res alienas, nullus vi- duam vel filiam aliterius com- petat, aut rapiat.
II. Nemo res episcopi proprias per- uadere, competere, aut confi- scare praesumat.	VII. Nemo excommunicatus ab aliis colligatur.
III. Ne episcopus alterius episcopi res competat, aut retineat.	VIII. De ordinatione episcopo- rum.
IV. De illicitis & incestis coniun- ctionibus.	IX. De famulatu & ministerio seruorum degenerum.
V. Ne quis sacratas virgines, aut religionem professas rapiat, vel competat.	X. Vt Canones hi ab episcopis ab- sentibus, quibus oblatis fuerint, subscribantur.

PRÆFATIO.

ADMONET pontifices temporum qualitas, & impro-
bæ necessitatis præcauenda conditio, vt non solum
rerum præsentium, sed & futurorum quoque utilitas
congrua prouisione tractetur: quatenus quos custodiæ
ordinatio, ac pro amore diuino sollicitudinis cura con-
stringit, & præuidisse sequentia, & opportune vigilasse
probentur. Et quia sibi sacerdotes in hoc maxime consu-
lunt, si importunorum voluntatibus obuiasse noscantur;
coniuncti in vnum, Christo opitulante, Parisius pro v-

ANNO
 CHRISTI
 557.

tilitatibus ecclesiarum, vnde non leuiter rationem sumus quandoque reddituri, in quantum diuina pietas virtutem dare dignata est, tentauimus salubri consideratione prospicere, ne dum periculosa abusione ordinatio superna negligitur, in nobis aliorum crimina vindicentur.

CANONES.

I.

Itaque placuit, ac omnibus nobis conuenit ^{Lib. 6. c. 321.} obseruare, vt quia nonnulli memores sui per quilibet scripturas, pro captu animi, de facultatibus suis ecclesiis aliquid contulisse probantur, quod a diuersis Deum minus timentibus eatenus mortifera calliditate tenetur, vt aliorum oblatio illis pertineat ad ruinam; nec intueri corde possint diem iudicii, dum nimix cupiditatis delectantur ardore. Quicumque ergo immemor interitus sui, res ecclesix, vt supra diximus, delegatas iniuste possidens, præsumpserit retinere, & veritate comperita, res Dei seruis eius dissimulauerit reformare, ab omnibus ecclesiis segregatus, a sancta communione habeatur extraneus: nec aliud mereatur habere remedium, nisi cum culpam propriam rerum emendatione purgauerit. Indigne enim ad altare Domini properare permittitur, qui res ecclesiasticas & audet rapere, & iniuste possidere iniqua defensione perdurat. Necatores enim pauperum iudicandi sunt, qui eorum taliter alimenta subtraxerint. Sacerdotalis tamen debet esse prouisio, vt vindictam admonitio manifesta præcedat, vt res vsurpata iniuste qui abstulit, adhibita æquitate restituat. Quod si neglexerit, & necessitas compulerit, postea prædonem sacerdotalis districtio matu-

rata percellat. ⁵ Neque quisquam per interregna res Dei defendere nitatur: quia Dei potentia cunctorum regnorum terminos singulari dominatione concludit. Quod si præsumpserit, & ipsius offensam, & prædictæ damnationis periculum sustinebit. Competitoribus etiam huiusmodi frenos districtiōnis imponimus, qui facultates ecclesiæ, sub specie largitatis regiæ, improba subreptione peruaserint. Sera namque de his rebus pœnitundine commouemur, cum iam antea actis temporibus contra huiusmodi personas, Canonum suffulti præsidio, se sacerdotes Domini erigere debuissent; ne mansuetudo indulgentiæ ad similia perpetranda improborum audaciam adhuc quotidie prouocaret: sed nunc tarde iniuriarum mole depressi, damnis quoque dominicis compellentibus excitamur. Quod si is qui res Dei competit, in aliis, quam ubi res agitur, maxime solet territoriis commorari, sacerdotem loci ipsius ubi habitat, episcopus de huiusmodi prauitate contemptus, neglecta persona, literis mox reddat instructum. Tunc antistes, ipsius fratris anxietate comperta, aut ^{* for. ualocem} persuasorem admonitione corrigat, aut canonica districtiōne condemnet. ⁶ Accidit etiam, ut temporibus discordiæ, ⁷ sub permissione bonæ memoriæ domni Chlodouei regis, res ecclesiarum aliqui competissent, ipsasque res, improuisa morte collapsi, propriis heredibus reliquissent. Placet & hos quoque, nisi res Dei, admoniti a pontifice, agnita veritate reddiderint, similiter a sanctæ communionis participatione suspendi: quoniam res Dei, quæ auctores eorum ma-
tura-

turata morte credendæ sunt peremisse, non debent filii vltius possidere. Iniquum esse censemus, vt potius custodes chartarum, per quas aliquid ecclesiis a fidelibus personis legitur derelictum, quam defensores rerum creditarum, vt præceptum est, iudicemur.

II.

Et quia episcoporum res propriæ ecclesiarum res esse noscuntur, si in eorum facultatibus simili fuerit crudelitate grassatum, peruafores rerum memoratarum Canonum districtione feriet vindicta, dum corrigit; vt qui non moribus propriis, ac nulla conscientia castigatione corripitur, saltem regulæ obtundatur aculeis. Perpetuo enim anathemate feriat, qui res ecclesiæ confiscare, aut competere, aut peruadere periculosa infestatione præsumperit.

III.

Et quia exempla boni operis a pontificibus debent primum, Christo opitulante, procedere, nullus episcopus res competat alienas: aut si competitas, aut a se, aut ab auctore suo, forte quis possidet, domino proprietatis possessionem propriam, absque præiudicio liberalitatis regiæ, integra reformatione restituat: vt quia Deus dona reprobatur iniquorum, non ad iudicium suum ecclesiæ res exterarum derelinquat.

IV.

Conuenit etiam vniuersis fratribus, vt non solum præsentium rerum actus, sed & animarum quoque debeant præparare remedia. ^d Nullus er-

go illicita coniugia contra præceptum Domini fortiri præsumat: id est, fratris relictam, nec noueram suam, relictamque patruī, vel sororem vxoris suæ sibi audeat sociare: neque auunculi quoque relictæ, neque nurus suæ, vel materteræ coniugio potiatur. Pari etiam conditione a coniugio amitæ, priuignæ, ac filiæ priuignæ coniunctionibus præcipimus abstineri.

V.

Sacratarum etiam virginum neque per raptum, neque per competitiones aliquas quisquam coniugia fortiatur. Similiter de earum erit coniunctionibus abstinendum, (& hi qui eas rapere aut competere voluerint, a communione sunt remouendi) quæ vestium commutatione tam viduæ, quam puellæ, religionem, pœnitentiam, aut virginitatem publica fuerint declaratione professæ. Quod si contra interdicta quis venerit, & sacerdotem suum audire neglexerit, & in præsentī a communione catholicæ ecclesiæ habeatur extraneus, & in perpetuum anathemate feriatur.

VI.

Et quia vtilium rerum cœpit causa tractari, hoc vniuersitas præcauere quoque debet, tam sacerdotes quam principes, omnisque populus, vt nullus res alienas competere a regis audeat potestate. Nullus viduam, neque filiam alterius, extra voluntatem parentum, aut rapere præsumat, aut regis beneficio æstimet postulandam. Quod si fecerit, similiter ab ecclesiæ communione semotus, anathematis damnatione plectatur.

36. qu. 1.
Nullus ne-
que viduā.

ANNO
 CHRISTI
 557.

VII.

Et quia vniuersis sacerdotibus ita conuenit, vt si quis de eisa communione ecclesiæ, pro contemptu Canonum, aut peruersione rerum ecclesiasticarum, aliquem fortasse suspenderit, a nullo penitus episcopo recipi præsumatur. Quod si factum fuerit, is qui eum contra interdicta receperit, & fratrum suorum erit concordia separatus, & æterni iudicis in futurum, vt confidimus, iracundiam sustinebit.

VIII.

Et quia in aliquibus rebus consuetudo prisca negligitur, ac decreta Canonum violantur, placuit vt iuxta antiquam consuetudinem Canonum decreta seruentur. Nullus ciuibus inuitis ordinetur episcopus, nisi quem populi & clericorum electio plenissima quæserit voluntate. non principis imperio, neque per quamlibet conditionem, contra metropolis voluntatem, vel episcoporum comprouincialium, ingeratur. Quod si per ordinationem regiam honoris istius culmen peruadere aliquis nimia temeritate præsumpserit, a comprouincialibus loci ipsius episcopus recipi nullatenus mereatur, quem indebite ordinatum agnoscunt. Si quis de comprouincialibus recipere contra interdicta præsumpserit, sit a fratribus omnibus segregatus, & ab ipsorum omnium caritate semotus. Nam de antea actis ordinationibus pontificum ita conuenit, vt coniuncti metropolitanus cum suis comprouincialibus episcopis, vel quos vicinos episcopos eligere voluerit, in loco vbi conuenerit, iuxta anti-

Iuo part. v.
 cap. 123.

D. LXIII. Si
 per ordina-
 tionem.

qua statuta Canonum, omnia communi consilio & sententia decernantur.

ANNO
CHRISTI
517

IX.

De degeneribus seruis, qui sepulcris defunctorum pro qualitate ipsius ministerii deputantur, hoc placuit obseruari, vt sub qua ab auctoribus fuerint conditione dimissi, siue heredibus, siue ecclesiis pro defensione fuerint deputati, voluntas defuncti circa eos in omnibus debeat obseruari. Quod si ecclesia eos de fisci functionibus in omni parte defenderit, ecclesie tam illi, quam posteris eorum, defensione in omnibus potiantur, & occursum impendant.

X.

Et quia huic definitioni cuncti fratrum interesse minime potuerunt, hoc omnis congregatio sacerdotum Christo propitiante decreuit, vt constitutio presens quantis oblata fuerit, subscriptionibus eorum debeat roborari, quatenus in hoc quod vniuersis obseruandum est, vniuersitas debeat consentire.

SVBSCRIPTIONES EPISCOPORVM.

Probianus in Christi nomine episcopus ecclesie Bituricæ, consensi & subscripsi.

¶ Prætextatus in Christi nomine episcopus ecclesie Rotomagensis, consensi & subscripsi.

¶ Leontius in Christi nomine episcopus consensi & subscripsi.

¶ Germanus peccator episcopus consensi & subscripsi.

¶ Euphronius peccator episcopus consensi & subscripsi.

¶ Felix peccator episcopus consensi & subscripsi.

Domitianus peccator episcopus consensi & subscripsi.

Chardarius peccator episcopus consensi & subscripsi.

Gonothigernus peccator episcopus ecclesie Siluanectensis consensi & subscripsi.

¶ Paternus peccator episcopus consensi & subscripsi.

ANNO
CHRISTI
557.

Lascius peccator episcopus consensi & subscripsi.

Chaletricus peccator episcopus ecclesie Carnotensis consensi & subscripsi.

Edibius peccator episcopus consensi & subscripsi.

Samson peccator episcopus consensi & subscripsi.

Ferrocinctus in Christi nomine episcopus consensi & subscripsi.

NOTÆ IACOBI SIRMONDI
SOCIETATIS IESV.

¹ Circa annum Christi DLVII.] Alii ad annum DLIX. referre malunt, quia Euphronium episcopum Turonensem, qui Synodo interfuit, non ante hunc annum cathedram adeptum putant. in quo sane falluntur. Nam cum annus XII. Sigeberti regis, vt Concilii Parisiensis IV. epocha docebit, congruat anno Christi DLXXIII. sequitur annum Euphronii septimum, qui cum secundo Sigebertia Gregorio Turonensi comparatur libro I. de miraculis sancti Martini cap. 32. respondere anno Christi non DLXVI. vt illis visum, sed DLXIII. Euphronium proinde triennio, quam volunt, sedere prius coepisse, id est anno DLVI. Quare nihil obstat nomen Euphronii, quo minus anno DLVII. habitam Synodum dicere liceat, tametsi quo prorsus anno sit habita, non liquet.

² Itaque placuit.] Pars Canonis huius aliquanto interdum castigatior legitur in capitularibus lib. 6. cap. 322. *Placuit nobis, & ab omnibus obseruari conuenit.* Codex Bellouac. & Pithœanus, *ac omnibus conuenit.* In Concilio II. Turonensi, vbi Canon idem repetitur, *Can. XXVI. ac omnibus modis conuenit.* Canon 1.

³ Pro captu animi.] In capitular. *pro remedio anima sua.*

⁴ Quicumque ergo immemor.] Rectius ibidem copulantur ista cum superioribus, tamquam connexa, & ab illis pendentia hoc modo: *delectantur ardore: quicumque immemor &c.*

⁵ Neque quisquam per interregna.] Ibidem, *per regna.*

⁶ Accidit etiam vt temporibus.] Quidam libri: *Accedit etiam quod temporibus.*

⁷ Sub permissione.] Codices nonnulli habent *sine permissione*: Pithœanus vero & Bellouacensis *supra permissionem*, vt vulgati.

⁸ Subscriptiones.] In his seriem episcoporum restitimus ex duobus manuscriptis: sed in his nomina ciuitatum, præterquam in primo, expressa non erant: in reliquis omisæ omnino subscriptiones.

⁹ Paternus.] Recte coniiiciunt, qui hunc esse putant episcopum Abrincensem, a Childeberto rege, vt est in eius vitæ historia, designatum. At si huic Synodo interfuit Paternus Abrincensis, errare illos necesse est, qui hunc eundem faciunt cum Paterno Venetensi, quem ante annos fere centum floruisse docuit Concilium Veneticum.

NOTÆ SEVERINI BINII.

^a Concilium.] Causam habiti Concilii ipsi patres sua præfatiuncula fati manifeste indicant. Cum enim in Gallia inter Childebertum atque

Causa Concilii quæ.

Y y iij

Clotharium Francorum reges & fratres germanos, ob diuisionem bonorum Theodibaldi regis defuncti, ingens ciuile bellum (quod proluxe describit Agathias lib. 2.) anno Domini 556. tempore Pelagii primi exortum fuisse, eiusque occasione accidisset, vt non tantum in aduersantium bona, verum etiam in res ecclesie manus hostiles iniicerentur, atque iura & beneficia ecclesie a regibus obtinerent illi, qui ea ab episcopis impetrare non poterant: necessarium erat, vt Gallie episcopi sacro conuentu indicto, auaritiam cum sacrilegio & ambitione coniunctam coercerent. Interfuerunt episcopi quindecim, omnes fere sanctitate celeberrimi, vt infra annotabimus. Constituti fuerunt Canones nouem virtute pollentes, quibus regum eorumque ministrorum atque aliorum sibi nimium attribuentium temeritatem vsurpatam represserunt: ex quibus non solum illi qui illis temporibus vixerunt, sed & nouatores nostri temporis exagitantur.

Episcopi
quales in-
terfuerunt.

Cur tertiu
nominetur.

Quo rem-
pore habi-
tum sit.

Aliorum
sententia
refellitur.

Canon 4.
Qua occa-
sione hac
constituta
fuerint.

Canon 6.
Occasio hu-
ius Cano-
nis qua.

^b *Tertium.*] Ita placuit nominare, propter illud Concilium, quod recentex huic editioni insertum est supra sub pontificatu Liberii papae tom. 1.

^c *Ioannis papae tertii.*] Ex eo quod Euphronius Turonensis episcopus huic Concilio interfuerit & subscripserit, euidenter concluditur, hanc Synodum non sub Pelagii, sed Ioannis tertii pontificatu celebratam fuisse. Nam cum septimus Euphronii, & secundus Sigeberti regis Francorum, teste Gregorio lib. 1. miracul. sancti Mart. cap. 32. coincidant; ipsius vero Sigeberti regnum anno Domini 565. inchoatum fuerit: necessum est fateri, quod Euphronius non ante annum Domini 559. Turonensis ecclesie episcopatum acceperit, & quod consequenter hoc Parisiense Concilium III. cui praedictus Euphronius interfuit & subscripsit, non ante hunc annum Christi 559. (qui est primus Ioannis papae tertii, & trigesimus tertius Iustiniani) celebratum fuerit. Errant igitur, qui ante biennium sub Pelagio hanc Synodum congregatam fuisse haecenus asseruerunt. Quoto anno pontificatus Ioannis allegata Synodus praecise ac definite conuenit, non satis liquide constare potest.

^d *Nullus ergo illicita coniugia, &c.*] Huic Canonis statuendo occasionem dedisse videtur Clotharius rex Francorum, qui sororem defunctae coniugis vxorem duxerat, suoque exemplo gentem sibi subditam ad incestuosa coniugia inecunda commouerat. Qua de re Gregorius Turonensis lib. 4. cap. 9. haec scribit. *Regnum eius (Theodibaldi nimirum) Clotharius rex accepit, copulans Vuldotradam vxorem eius strato suo: sed increpatus a sacerdotibus reliquit eam, &c.* Refert idem Gregorius lib. 4. cap. 3. eundem Clotharium duas sibi in matrimonium coniunxisse sorores, ex quibus septem filias suscepit. Vt hi frutices mali, in Gallia exoriri coepti, mature succiderentur, hac sacra falce opus erat.

^e *Nullus res alienas.*] Cum his temporibus inter sanctos episcopos Gallicanos vigeret ecclesiastica disciplina, contigit vt prauis homines a rege impetrare conarentur, quod ab episcopis scirent prohiberi.

ANNO
CHRISTI
557.

ANNO
CHRISTI
557.

Vnde etiam fiebat, vt non tantum bona, verum etiam quam optarent sibi coniugem, fauore regis peterent. Ne igitur rex plus æquo sibi sumeret, temeritas illius hoc sacerdotali robore reprimenda erat. Quod dicitur; *Nullus viduam neque filiam alterius, extra voluntatem parentum, aut rapere presumat, &c.* intelliges eo modo, quo dixi supra tom. 1. in notis ad epistolam Euaristi, vbi ad longum annotaui, qua ratione consensus parentum ad matrimonium requiratur.

Explicatur
Canon.

^f *Nullus cuius inuitis ordinetur episcopus.*] Hæc patres constituerunt aduersus reges Gallix, qui, vt infra dicam in Concilio Santonensi, contra Canones arrogabant sibi ius præficiendi episcopos ecclesiis illis, quæ suis pastoribus destitutæ fuerant.

Can. 8. Electio episcoporum regibus interdicta.

^g *Prætextatus.*] Hic interfuit Concilio Aurelianensi quinto, Parisiensi tertio, & Turonensi secundo. In Matisconensi recitauit orationes. In Concilio Parisiensi quarto, de quo infra sub Benedicto, a Chilperico accusatur furti, crimenque quod non fecerat, confessus, in carcerem, & deinde in exilium eiectus fuit. Tandem odio perfidæ Fridegundis, quam velut alteram Iezabelem reprehenderat, ab impio sicario accepit vulnus, ex quo vir sanctus constantissime defunctus, inter martyres referri promeruit. Plura de hoc infra in Concilio Parisiensi V. sub Pelagio II.

Prætextatus quis.

^h *Leontius.*] Burdigalensis episcopus, de quo plura dicemus in Concilio Santonensi infra sequente.

ⁱ *Germanus.*] Episcopus Parisiensis, qui Eusebio post Saffaracum episcopatu amotum, in sede Parisiensi successerat. Ipsum ex abbate monasterii S. Symphoriani, prophetiis præcedentibus, electum fuisse ideo, quod sanctitate vitæ, dignis moribus, & miraculorum editio-
ne polleret, tradit Fortunatus Pietauiensis episcopus apud Surium die 28. Maii. Eundem eleganti carmine descripsit Venantius Fortunatus. Quantum sub eodem episcopo Childebertus rex Francorum pietate emicuerit, testatur in primis ipsa basilica, quam in honorem sancti Vincentii extruxit: eiusdemque admirabiles elemosynæ, quas hortatu sancti Germani rex munificentissime in pauperes erogauit. quæ de sancto Germano scribit Venantius Fortunatus lib. 1. carm.

Germanus.

^k *Euphronius.*] Turonensis ecclesiæ episcopus is est, ad quem extant duæ epistolæ Venantii, & carmen quo eum mirifice laudat.

Euphronius.

^l *Felix, Domitianus, &c.*] Hæc sunt nomina illorum episcoporum, qui scripserunt epistolam ad sanctam Radegundem reginam de seruanda institutione monastica, quam miro ardore animi susceperat, & cum regis aliisque nobilissimis virginibus Pietaui excolebat. Extat epistola infra inter Gregorii epist. lib. 9. cap. 39. Discant ex ea hæretici, ipsique ex monachis apostatæ, virgines Deo dicatas non esse ex monasteriis abducendas.

Vitæ monasticæ encomia.

^m *Paternus.*] Abrigensis episcopus sanctitate conspicuus extitit, quem catholica ecclesia tabulis ecclesiasticis adscriptum annua memoria celebrat 16. April. Res ab eo præclare gestæ extant apud Sur. tom. 2. die 6. Aprilis. Extat ad eundem Venantii Fortunati

Paternus quis.

epigramma lib. 3. carminum, his versibus comprehensum:

Nominis auspicio fulgent tua facta, Paterne,

Munere qui proprio te facis esse patrem.

Seruitii nostri non immemor, omnia prestat,

Et tibi deuotis das pia vota libens.

Vt bene distribuas, modo qui tam promptus habetis,

Vnde magis prestes, amplificentur opes.

Chaltri-
cus.

^a *Chaltricus.*] Hunc Fortunatus lib. 4. carminum Chalaetricum Carnotensis ciuitatis episcopum nominat, eiusque egregias virtutes cum sanctitate coniunctas insigni admodum & prolixiore epitaphio exornat.

^o *Samson.*] Minoris Britannia episcopus sanctissimus, cuius memoria perpetua in ecclesia recolitur vigesima octaua Iulii. Vide Baronium anno 559. numero 18. & seqq.

V I T A,
EPISTOLÆ, ET DECRETA
IOANNIS PAPÆ III.

ANNO
CHRISTI
1138

Ex libro pontificali.

IOANNES natione Romanus de patre Anastasio illustri, ^b sedit annos duodecim, menses vndecim, dies vigintifex. Hic ampliavit & restauravit cœmeteria sanctorum martyrum. Hic constituit, vt oblationes & amulæ, vel luminaria in eadem cœmeteria per omnes dominicas de Lateranis ministrarentur. Hic perfecit ecclesiam sanctorum Philippi & Iacobi, & dedicauit eam.

Eodem tempore ^{*} Eruli in Turciam exierunt, & leuauerunt sibi regem Sindual, & premebant cunctam Italiam. At egressus Narses ad eum, interfecit regem, & omnem gentem Erulorum sibi subiugauit. ^c Deinde venit Amingus dux Francorum, & Bucellinus; & simili modo ipsi premebant Italiam. Sed auxiliante Domino & ipsi a Narsete interfecti sunt. Erat ergo tota Italia gaudens. ^d Tunc Romani inuidia ducti suggererunt Iustino & Sophia, ^{*} quia expediret Romanos Gotthis seruire, quam Græcis, vbi Narses eunuchus imperat, & seruitio nos subiicit, & piissimus imperator hæc ignorat. Aut libera nos de manu eius & ciuitatem Romanam, aut certe gentibus deseruiemus. Quo audito, Narses dixit: Si male feci Romanis, male

^{*} f. Ho-
rati in
Tullian

^{*} f. quia
magis